

Cuöönju guäth kōakä njaani

Waragaakni ruaacni ti thuök ke kuic kōak njaak thok dukäni cēt ke min ca laar ε nju Kume Athe-rali-ya

De yiwkã luöi jok nei?

Mi te ke riek mi ci nen kä biëini kie duör mi ci kōk thok dukäänä deri je luöc jok keγöö de guël, kie de yiwku luöc jok, kie de riek eme "rialikã". De nomo rialikã cēt ke riek min ca jek thïn.

Enju mo de rialikã?

Duör mi ci jïëek

Tii ke cuöönju mi dëri luöc ke njaani ti ci jïëek jok, duör mi ca lätkä ji kie mi ci kōak bi dhil la mi gōaa elonj kä luotde ro.

Duör la laarke i ce jïek mi:

- Mi ce lätkä agōaa cēt ke lätkä mi dëe lätkä ke je_ cēt ke duj bul juraaini mi /ci juraaini jak kä lëth
- Te ke mi thileke thïn –thaa duj bul juraaini ce pen ke guä mi töt ke kōor kokde
- Te ke mi jïëek puänydeh – duj bul juraainikã te ke mi ci jokde keek
- De naath noonj riek – te ke mac mi la këny raar rey duj bul juraainikã
- /känne jäänj – duj bul juraainikã ci jïëek ke kōor pëth dänj diök ke cänj ε kōake je thïn.

Thile cuöönju mi dëri luöc ke duör mi kōak jok mi:

- Mi ci guän kukäänä je läär ji (kie ca gōär) enγöö te ke mi jïëek mi tē thïn mee kōaki je.
- Mi ce guic agōaa mee kōaki je kä thile mi ci jïëek mi tē thïn nen, mi dit mi joc elonj
- /këni duör min ci kōak lätkä agōaa kie
- Mi ci duör emo tē keel ke ji ke nin ti nuan elonj

Ci je njac enγöö /ce lätkä mee ci je γön.

Dëri duöör mi /ci lätkä luöc jok cänj mi ce:

- Lätkä ke jïe elonj kä ce jïëek
- Ca ciotde ala takde woc, kie
- Ca woc rey kartoonä mee tee thïn.

Yän cã gamith kōak kä cã je lath puänydã ke nin titot, kä ci bielde ro lak raar, cänj mi cã ruaacni tic a gōär njuäkdε ke kuic duöp min dee lak ke je.

Thile mi päär ke je rey njaani diaal ti tē rey dukäänä.

Mi ci duör kōak päär ke min ci thura de nen, kä ci je wä jek enγöö /ce päär ke min gōöri ka /ce jen min gōöri kokde, ti ke cuöönju enγöö dee yiwku luöc jok.

Cã kōam nyurã cōal mi päär ke min cã thura de ke ne bielde nen, kä mee cop ε nom ce jek enγöö tee ke biel mi /ci päär ke ne biel kōam min cã cōal.

Ce päär ke min ca laar.

Duör min ci kōk be dhil päär ke min ca laar (cēt ke min ci thurade nen kie mi ci nen rey TV). Mi /ce päär ke min ci nen, dönj ci je dëe kōak, ti ke cuöönju enγöö ba yiwku luöc jok.

Cã duj yïöni kōak mi ca jokde gōär i ε 'guöp' rey dukäänä. Mee cã cop cēnj cuo je jek enγöö ε mi dödien mi cōalkε i Binyl.

/ce min ca läär ney I be lätkä ε ram min kōk je kō lätkä.

Dëri duör mi ci kōak luöc jok mi këne lätkä min ca laar i be lätkä, lätkä.

Te ke thaa tedã mi cã kōak mi ca laar i dee wä puok ke jekã thile mi dëe tuok thïn – kä mee cã wä yïer ke je, cu reyde thiäänj ke piu.

/ce mi gōöre lätkä.

Dëri duör luöc jok mi /ce lätkä mi gōöri lätkä:

- Mee njooti /këni je ni kōak ci ram min kōk njaani jiook i nju mo gōöri bi lätkä ke je, kä
- Cu je kōak ke cuöm min ca com ke ji ε guan dukäänä.

Cã ram min kōk thurumbieli jiook I gōöre thurumbil mi dëe riääi yieerdã yōc. Ram min kōk thurumbieli ce yã jïöökε ε thurumbil mi gōaami bi min gōörã lätkä. Mee ce γön i dee thurumbilã yōc cuε la riek mi.

Cã wicdã geer.

Dukän /ce je dëe nhok enγöö dëri njaani luöc jok keγöö ci wicdu geer. thäänj dukäänä tē ke dup tin la luocken njaani jok, kä dee ji luöc yiwku mi ci je laar i ci wicdu geer.

Thil yã rethit ala waragak duör min cã kōak.

Nööni waragak min nyoth duör mi ci kōak wanemo. Mi thili rethit min ci kōak ke duör, dëri kel kä titini noonj, cēt ke memε:

- Waragak kredit kad
- Waragak mi ca töu ke min gōöri kokde
- Ruac mi ca gōör ke kuic duör mi ci kōak rey kompiötörä.

Ruaacni ti thuök

ε muc mi ca käm yä.

Rethit muc päär ke mi ci koak – kä dëri min ci koak luöc jok mi tii ke mi nyoth kokde. Nen memε ca goär nhiam.

Koak yä je ke yiw titi tot.

Tii ke cuöñ mi päär ke cuöñ duör min ci koak ke yiw ti nuan. Ke kuic kä nomo thile nuöt mi laar je enyöö /caa yiw duör mi koake ke yiw' titi tot deë luöc jok'.

Min të thin, ci duör mi ci koak deë luöc jok mi tee ke mi jiök mi të thin niwal kä ca läär ji – cët ke memε, mi tεε ke mi ca göör mi laar je enyöö ca kokde yuöthpiny – keγöö /kää je koc agaa'.

Cët ke memε 'mi koake ke yiw titi tot' njaani ti të reydiεn ke titi:

- Njaani ti koake ke yiw totot
- Njaani ti ca nja 'ti ba nyuöth naath keεε tic a kon koak ε ram mi dödien'
- Mi ca koak thoo cirakakä (kompani).

Duör mi cä koak ε mi ca kon koak ε ram mi döñ.

Thoo dukäänä: Tii ke cuöñ mi dee luöc ke ji duör mi ci koak mi ca kon koak ε ram mi döñ cët ke duör mi /kän kon koak, kä min bi dhil lath wii du ε ruönke, yiw ti koake je, keεε tää de ke cañ mee koake je thin.

Duör mi koake kä ram mi dödien: Mi ci duör koak kä ram mi koak njaani thoo caarä kä, /ca yiw deë luöc ji kie dee guël kie deë nyök ke rialikä (cët ke njaani ti la koake thoo garajä kie waragak min ca göär).

Koakä je rey kompiötörä.

Mi ci duör koak rey kompiötör kä Athe-ral-ya, tii ke cuöñ keγöö dee ji luöc yiwku cët ke mi ci koak thoo dukäänä – eni mi koaki ke kä ram mi kok njaani thoo caara kä. Nen memε ca goär nhiam.

Mi dee dunjä lät. Dee të ke cuöñ enyöö de yiwkä luöc jok, dee dunjä rialikä, kie dee geεr?

Dëre pek ke riek min të thin:

Riek mi dit – /ca deë luän enyöö dee rialikä, kie dëre nin ti nuan nañ kie bum rialikäde.

Dëri keel kä titi lät:

- Dëri duörmi ci koak luöc jok kä dee ji luöc yiw kie de guël, **kie**
- Deë duör mi ci koak të ke ji kä dee ji käm thäär yiooni kökade.

Riek mi tot – dee mal rialikä ke peth ke guää mi tot.

Bi guan dukäänä dhil käm kaam min be rial ke je ikä. Tε riekdien mi göörken enyöö bi ke ji luöc yiwk kie bi ken je rialikä. Mi ci guan dukäänä je laar i be nomo rialikä, ε riekdien mi goorken enyöö ba luöc (ake ruac ke) guää ε lätke duör thin.

Mi ci guan dukäänä jëeny ke lätde kie mi ciken je lök enyöö bi ken riek emo rialikä, dëri:

- Dëri duör emo luöc jok kä jioökni ke enyöö dee yiwku luöc jok kie dee je guël, **kie**
- Mi ci ram mi nãc lätde jök, dëri guan dukäänä jiook i be yiw tin ca rial ke je ikä yuorpinny.

0285FT 2012

Mi tee ke ti noot ti gööri njäcdien, coal maktab nei tikön la yuörke cuöñ ram mi koak njaani. Mi gööri ram mi bi ji luöc thok coal **13 14 50** (thiεε ram min bi je luöc ji ke thokdu).

Australian Capital Territory
Office of Regulatory Services T. (02) 6207 0400

New South Wales
NSW Fair Trading T. 13 32 20

Northern Territory
Office of Consumer Affairs T. (02) 6207 3000

Queensland
Office of Fair Trading T. 13 QGOV (13 74 68)

South Australia
Consumer & Business Services T. 13 18 82

Tasmania
Office of Consumer Affairs & Fair Trading T. 1300 654 499

Victoria
Consumer Affairs Victoria T. 1300 55 81 81

Western Australia
Department of Commerce T. 1300 30 40 54

Maktab Athe-ral-ya dunj köñjä kamni naath keεε yuöp nei ti kook njaani la lεεle lät wεc ke loacde keliw kaam nεini ti köñ, ram mi kök njaani raar keεε yuöp ram mo ci duör koak dee coal ke talepun emε 1300 302 502